

Muntlig høring, Stortinget 29. april

Intro og takk for invitasjon

Mitt navn er Camilla Hansen Steinum og jeg er president i Den norske tannlegeforening.

Takk for invitasjon til denne muntlige høringen – og takk for at dere setter tannhelse på dagsorden.

Hvem er NTF

Den norske tannlegeforening er en profesjonsforening med ca. 6000 medlemmer. Det vil si at de aller fleste tannleger er medlemmer hos oss. Vi organiserer både tannleger i offentlig og privat sektor, samt alle de 7 tannlegespesialitetene.

Den offentlige tannhelsetjenesten har ansvaret for å yte tannhelsetjenester til prioriterte grupper etter tannhelsetjenesteloven. Men størstedelen av medlemmene våre, ca. 70%, arbeider i privat tannhelsetjeneste – hovedsakelig i små virksomheter som er eid av tannlegene selv.

Denne modellen har ført til at de aller fleste i Norge har god tannhelse. Men det er fortsatt en del mennesker som ikke får den behandlingen de har krav på, av ulike årsaker, og det er en økende sosial ulikhet i tannhelse i Norge. Dette må vi gjøre noe med!

Munnhelsen påvirker fysisk og psykisk helse – og motsatt. Dårlig munnhelse kan føre til smerter, forårsake annen sykdom og dessuten bidra til psykisk uhelse og utenforskap. Tall viser at hvert år opplever halve Norges befolkning redusert helse som følge av tann- og munnsykdommer.

Aktualisering

Nå ligger det 4 representantforslag til behandling.

Jeg vil at dere også skal huske på de representantforslagene som omhandler personer som utsettes for en ulykke, og skader tennene – og forslaget om arbeidet mot antibiotikaresistens, som også er svært aktuelt for tannhelsetjenesten. Vi har levert inn skriftlige innspill til begge de sakene.

At dere i dag samlet behandler 4 forslag er veldig bra, men dette understreker samtidig det vi lenge har uttrykt bekymring for, at det er en stykkevis og delt tilnærming til tannhelsetjenesten i Norge. Den norske tannlegeforening er bekymret for den manglende helhetlige tilnærmingen. Det resulterer i at det hele tiden gjøres endringer man ikke ser konsekvensen av. Tannhelsetjenesten fortjener en helhetlig tilnærming. Først da kan vi oppnå en bedre tannhelsetjeneste som møter samfunnets og den enkeltes behov.

Hovedbudskap

Den norske tannlegeforening ønsker en tannhelsetjeneste som gir hele befolkningen et godt og likeverdig tilbud av tjenester av høy kvalitet, og støtter opp om målet om utjevning av sosiale ulikhet.

Skal vi sammen oppnå dette, trenger vi en kartlegging av hele tjenesten. Vi tar i våre skriftlige innspill til ordet for en helhetlig gjennomgang av hele tannhelsetjenesten. Den må inkludere tannhelsetjenesteloven og folketrygdens stønadsordning, samt de store prosjektene som er satt i gang i tannhelsetjenesten, som TOO- ordningen, sykehusodontologi og de regionale odontologiske kompetansesentrene.

Først når dette er gjort kan man se på behovet for en tannhelsereform, og med det, hvordan fremtidens tannhelsetjeneste bør utformes.

For Den norske tannlegeforening er utgangspunktet for det helhetlige tannhelsetjenestetilbudet en modell bestående av et sterkt offentlig tannhelsetilbud, sammen med en velfungerende privat sektor.

Modellen har bidratt til god tannhelse, og det er viktig å ta vare på det som fungerer når vi skal se på forbedringer og endringer av tjenesten.

Sosialpolitikken

Men det er helt klart et forbedringspotensial. Vi kan gjøre tannhelsetjenesten bedre!

Sosial ulikhet gir ulikhet i oral helse og Den norske tannlegeforening støtter de sosialpolitiske forslagene om økt offentlig finansiering av tannhelsetjenesten. Prioriterte grupper må, som i dag, sikres et vederlagsfritt tilbud, og folketrygdens stønadsordning må styrkes for å sikre pasientene mindre egenbetaling.

Mange pasienter, som av ulike årsaker har et ekstra behov for tannhelsetjenester, og dermed store kostnader, eller pasienter som ikke har råd til å betale for sin egen tannbehandling faller i dag utenfor prioriteringene etter tannhelsetjenesteloven og folketrygdens stønadsordning.

Det er verdt å merke seg at tannhelsetjenester i hovedsak finansieres av pasientene selv. Andelen offentlig finansiering i tannhelsetjenesten er 27 prosent. Det er lavt. I øvrig helsetjeneste er andel offentlig finansiering 88 prosent.

Det å ha dårlig råd er den største utfordringen for mange, som av rene økonomiske grunner ikke oppsøker tannlege: det være seg unge voksne, studenter, arbeidsledige eller uføretrygdede.

Det er også bekymringsfullt at den offentlige tannhelsetjenesten melder om store etterslep. Det er mange i de prioriterte gruppene som ikke mottar det tilbudet de har lovfestet krav på.

Det gjelder både barn og unge, og eldre på institusjon eller som mottar hjemmesykepleie, og derfor har rettigheter. Vi registrerer at senest i går stilte stortingsrepresentant Tellef Inge Mørland skriftlig spørsmål til helseministeren på akkurat dette området.

Samlet har disse utfordringene blitt forsterket under pandemien og vi er veldig bekymret for pasientene. Spesielt de mest sårbare i disse gruppene.

Den mest ressurseffektive løsningen vil være målrettede tiltak som når frem til disse gruppene. De pasientgruppene med størst behov må prioriteres først.

Pasientene som har rettigheter i TOO-ordningen er en av disse sårbare pasientgruppene. Dagens ordning fungerer ikke godt nok. Her er det for store geografiske forskjeller og for lange ventelister. Det er ulik dimensjonering av tilbudet i fylkene, for lite individuell tilpasning til den enkelte pasients behov – og sist, men ikke minst, det er utfordrende at ordningen er tilskuddsbasert og ikke rettighetsbasert - den kan fjernes med et pennestrøk.

Næringspolitikken

Den norske tannlegeforening mener at den offentlige tannhelsetjenesten og de private tjenestetilbyderne er komplementerende og gjensidig forsterkende. Tilbudene utfyller hverandre og gjør tjenesten mer fleksibel.

Høyt kvalifisert tannhelsepersonell, både i offentlig og privat sektor, leverer tannhelsetjenester av høy kvalitet til hele den norske befolkning, til en fornuftig pris.

Regulering av pris, pristak og høykostnadsbeskyttelse er tiltak som må utredes og vurderes etter den helhetlige gjennomgangen av en samlet tannhelsetjeneste. Vi må ta vare på det som fungerer og gjøre tannhelsetjenesten bedre. Endringene må være kunnskapsbaserte og bygge på samfunnets og befolkningens behov, samtidig som man ivaretar de som skal levere tjenestene.

Organiseringen av tjenestene

Og vi trenger mer kunnskap om tjenesten!

Det finnes faktisk ikke en god oversikt av hvor mange, hvem og hvor tannleger i Norge er i dag. Og vi vet ikke nok om sykdomsbildet eller behandlingen som ytes. Dette gjør det utfordrende å få informasjon ut til tjenesten, og også å sikre god pasientsikkerhet. Dette er myndighetenes ansvar og vi støtter kunnskapsinnhenting og planer om å opprette en bedre oversikt over dagens tannhelsetjeneste.

Tannlege som helsearbeider

God oral helse er viktig for den fysiske og psykiske helsen – ja rett og slett for god livskvalitet!

Tannhelsetjenesten legger ned en betydelig innsats for god folkehelse, som ofte underkommuniseres. Og tannhelsetjenestens kunnskap kan med fordel utnyttes bedre i folkehelsearbeidet.

Tannlegene er den helsearbeideren som ser en stor del av befolkningen regelmessig. I hvert møte med pasienter snakker tannlegen om ernæring, og da spesielt inntak av sukker og sure drikker. Vi driver med tobakksavvenning og forebyggende arbeid mot tobakk. Tannlegene er en av de yrkesgruppene som hyppigst bidrar til å avdekke misbruk, vold og overgrep. Vi kan også avdekke annen sykdom og henvise videre til helsetjenesten ved behov.

Det er avgjørende å sikre høy kompetanse, og gode rammebetingelser for tjenesten også i fremtidens tannhelsetjeneste.

Oppsummering

Representantforslagene viser noe av bredden og temaene som dekkes av tjenesten. Men det er fortsatt stykkevis og delt.

Tannhelsetjenesten fortjener et løft. Tjenesten må ses på som en viktig del av helsetjenesten.

Det er behov for en helhetlig gjennomgang av tannhelsetjenesten.

Mål om utjevning av sosial ulikhet i oral helse bør være et viktig bærende prinsipp og tiltak må målrettes. Det er behov for mer ressurser, men vi må også sikre at disse ressursene brukes mest mulig effektivt, for at alle skal ha tilgang til nødvendige tannhelsetjenester – og dermed en god oral helse!

For Den norske tannlegeforening er det viktig å ta vare på de vellykkede elementene i dagens tannhelsemodell.

Takk for at dere er på dagens høring setter oral helse på dagsorden!

La oss stå sammen for god oral helse!

Takk!